ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

วตฺตสมฺปนฺนา หิ ครูนํ อาสเน วา สยเน วา อตฺตโน ปริกฺขารํ น ฐเปนฺติ ฯ เถโร สตฺถารํ วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ สตฺถา เอกโกว อาคโตสีติ ปุจฺฉิตฺวา ปญฺจสเตหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ อาคตภาวํ สุตฺวา กหํ ปเนเตติ วตฺวา ตุมฺหากํ จิตฺตํ อชานนฺโต พหิ ฐเปตฺวา อาคโตมฺหีติ วุตฺเต ปกฺโกสาหิ เนติ อาห ฯ เถโร ตถา อกาสิ ฯ สตฺถา เตหิ สทฺธึ ปฏิสนฺถารํ กตฺวา เตหิ ภิกฺขูหิ ภนฺเต ภควา พุทฺธสุขุมาโล เจว ขตฺติยสุขุมาโล จ ตุมฺเหหิ เตมาสํ เอกเกหิ ติฏฺฐนฺเตหิ นิสีทนฺเตหิ จ ทุกฺกรํ กตํ วตฺตปฏิวตฺตการโกปิ มุโขทกาทิทายโกปิ นาโหสิ มญฺเญติ วุตฺเต ภิกฺขเว ปาริเลยฺยกหตฺถินา มยฺหํ สพฺพกิจฺจานิ กตานิ เอวรูปี หิ สหายํ ลภนฺเตน เอกโต วสิตุํ ยุตฺตํ อลภนฺตสฺส เอกจริยภาโว เสยฺโยติ อาห ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย

หิ ศัพท์ ทฬฺหีกรณโชตก วตฺตสมฺปนฺนา วิเสสน ของ ภิกฺขู ฯ สยกตฺตา ใน ธเปนฺติ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน ธเปนฺติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ครูนํ สามีสมฺพนฺธ ใน อาสเน และ สยเน อาสเน ก็ดี สยเน ก็ดี อุปสิเลสิกาธาร ใน ธเปนฺติ วา สองศัพท์ ปทวิกปฺปตฺถ เข้ากับ อาสเน และ สยเน อตฺตโน สามีสมฺพนฺธ ใน ปริกฺขารํ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ธเปนฺติ ฯ

เถโร สยกตฺตา ใน นิสีทิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก สตฺถารํ อวุตฺตกมฺม ใน วนฺทิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน นิสีทิ เอกมนฺตํ* อาธาร (หรือ กิริยาวิเสสน) ใน นิสีทิ ฯ

สตฺถา สยกตฺตา ใน อาห ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก “ตฺวํ สยกตฺตา ใน อสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เอกโก วิเสสน ของ ตฺวํ ว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ เอกโก อาคโต วิกติกตฺตา ใน อสิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺฉิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน สุตฺวา ปญฺจสเตหิ วิเสสน ของ ภิกฺขูหิ ฯ สหตฺถตติยา ใน สทฺธึ ฯ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ อาคต- อาคตภาวํ อวุตฺตกมฺม ใน สุตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วตฺวา “ปน ศัพท์ วากฺยารมฺภ ภิกฺขู สยกตฺตา ใน วสนฺติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก กหึ อาธาร (หรือ กหึ วิเสสน ของ ฐาเน ฯ อาธาร) ใน วสนฺติ เอเต วิเสสน ของ ภิกฺขู อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห

“อหํ สยกตฺตา ใน อมฺหิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตุมฺหากํ สามีสมฺพนฺธ ใน จิตฺตํ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน อชานนฺโต ฯ อพฺภนฺตรกิริยา ของ

---

* เอกมนฺตนฺติ ภาวนปุ๎สกนิทฺเทโส ‘วิสมํ จนฺทิมสุริยา ปริวตฺตนฺตีติอาทีสุ วิย ฯ ภุมฺมฏฺเ วา เอตํ อุปโยควจนํ ฯ บทว่า เอกมนฺตํ เป็นบทแสดงภาวนปุงสกะ (กิริยาวิเศษ) ดูจตัวอย่างในประโยค เป็นต้นว่า วิสมํ จนฺทิมสุริยา ปริวตฺตนฺติ (พระจันทร์และพระอาทิตย์โคจรไม่เท่ากัน) ดังนี้. อีกอย่างหนึ่ง บทว่า เอกมนฺตํ นี้ เป็นทุติยาวิภัตติใช้ในอรรถแห่งสัตตมีวิภัตติ. (ทีฆนิกายฏฺฐกถา (สุมงฺคลวิลาสินี ๒) – หน้าที่ ๑๓๐)

อหำ พหิ อาธาร ใน ฐเปตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อมฺหิ (หรือ ใน อาคโต) อาคโต วิกติกตฺตา ใน อมฺหิ อิติ ศัพท์ สรูป ใน วจเน ฯ ลกฺขณ ใน วุตฺเต เถเรน อนภิหิตกตฺตา ใน วุตฺเต ฯ ลกฺขณกิริยา “ตฺวำ สยกตฺตา ใน ปกฺโกสาหิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เน วิเสสน ของ ภิกฺขู ฯ อวุตฺตกมฺม ใน ปกฺโกสาหิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ฯ

เถโร สยกตฺตา ใน อกาสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตถา กิริยาวิเสสน ใน อกาสิ ฯ

สตฺถา สยกตฺตา ใน อาห ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เตหิ วิเสสน ของ ภิกฺขูหิ ฯ สหตฺถตติยา ใน สทฺธึ ฯ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ กตฺวา ปฏิสนฺถารำ อวุตฺตกมฺม ใน กตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห วจเน ลกฺขณ ใน วุตฺเต เตหิ วิเสสน ของ ภิกฺขูหิ ฯ อนภิหิตกตฺตา ใน วุตฺเต ฯ ลกฺขณกิริยา “ภนฺเต อาลปน ภควา สยกตฺตา ใน โหติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก พุทฺธสุขุมาโล ก็ดี ขตฺติยสุขุมาโล ก็ดี วิกติกตฺตา ใน โหติ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ จ ศัพท์หน้า จ สองศัพท์ ปทสมุจฺจยตฺถ เข้ากับ พุทฺธสุขุมาโล และ ขตฺติยสุขุมาโล, กมฺมำ วุตฺตกมฺม ใน กตำ ตุมฺเหหิ อนภิหิตกตฺตา ใน กตำ ฯ กิตบท กมฺมวาจก เตมาสำ อจฺจนฺตสำโยค ใน ติฏฺฐนฺเตหิ และ นิสีทนฺเตหิ เอกเกหิ ก็ดี ติฏฺฐนฺเตหิ ก็ดี นิสีทนฺเตหิ ก็ดี วิเสสน ของ ตุมฺเหหิ จ สองศัพท์ ปทสมุจฺจยตฺถ เข้ากับ ติฏฺฐนฺเตหิ และ นิสีทนฺเตหิ ทุกฺกรำ วิเสสน ของ กมฺมำ, ปุคฺคโล สยกตฺตา ใน อโหสิ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน อโหสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก วตฺตปฏิวตฺตการโก ก็ดี มุโขทกาทิทายโก ก็ดี วิเสสน ของ ปุคฺคโล ปิ สองศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ วตฺตปฏิวตฺตการโก และ มุโขทกาทิทายโก (หรือสัมพันธ์ว่า ปิ สอง ศัพท์ ปทวิกปฺปตฺถ เข้ากับ วตฺตปฏิวตฺตการโก และ มุโขทกาทิทายโก)[๒]

---

[๒] หรือสัมพันธ์ว่า อปิ สามศัพท์ ปทสมุจฺจยตฺถ เข้ากับ ปาปกมฺมำ กตฺวา อากาเส อุปฺปติตสฺส, สมุทฺทำ ปกฺขนฺตสฺส และ ปพฺพตนฺตรำ ปวิฏฺฐสฺสฯ ปิ, อปิ ศัพท์ ใช้ในอรรถหลายอย่าง เช่น สมุจจยัตถะ (และวิกัปปัตถะ), ปุจฉนัตถะ, อเปกขัตถะ, สัมภาวนัตถะ และ ครหัตถะ

มญฺเฌ ศัพท์ สํสยตฺถ[๓] อิติ ศัพท์ สรูป ใน วจเน

"ภิกฺขเว อาลปน สพฺพกิจฺจานิ วุตฺตกมฺม ใน กตานิ ปาริเลยฺยกหตฺถินา อนภิหิตกตฺตา ใน กตานิ ๆ กิตบท กมฺมวาจก มยฺหํ สมฺปทาน ใน กตานิ, หิ ศัพท์ ทฬฺหีกรณโชตก วสิตุ์ ตุมตฺถกตฺตา ใน ยุตฺตํ ๆ กิตบท กตฺตุวาจก เอวรูป์ วิเสสน ของ สหายํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน ลภนฺเตน ๆ วิเสสน ของ ปุคฺคเลน ๆ อนภิหิตกตฺตา ใน วสิตุ์ เอกโต ตติยาวิเสสน ใน วสิตุ์, เอกจริยภาโว สยกตฺตา ใน โหติ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก (เอวรูป์ วิเสสน ของ สหายํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน อลภนฺตสฺส) อลภนฺตสฺส วิเสสน ของ ปุคฺคลสฺส ๆ ภาวาทิสมฺพนฺธ[๔] ใน เอกจริยภาโว ว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ เอกจริยภาโว เสยฺโย วิกติกตฺตา ใน โหติ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ฯ

---

[๓] สัมพันธ์ว่า "มญฺเฌ สํสยตฺถ เข้ากับ อโหสิ" ก็ได้

[๔] หรือสัมพันธ์ว่า ปุคฺคลสฺส อนาทร ใน อลภนฺตสฺส ๆ อนาทรกิริยา